

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 6.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.6.45>

УДК 657.375:658.15

I. B. Нагорна,

к. е. н., викладач циклової комісії економіки, управління та адміністрування, Відокремлений структурний підрозділ «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7609-8580>

SUSTAINABILITY REPORTING: НОВІ СТАНДАРТИ Й ВПЛИВ НА ВАРТІСТЬ БІЗНЕСУ

I. Nagorna,

PhD in Economics, Teacher of the Cycle Commission of Economics, Management and Administration, Separate Structural Unit «Kharkiv Trade and Economic College of the State Trade and Economics University»

SUSTAINABILITY REPORTING: NEW STANDARDS AND THEIR IMPACT ON BUSINESS VALUATION

У статті досліджено вплив нових стандартів сталого розвитку, зокрема CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) та ESRS (European Sustainability Reporting Standards), на сучасну практику бізнес-звітності та оцінки вартості компаній. Розкрито сутність концепції подвійної суттєвості, яка вимагає від компаній враховувати як вплив навколишнього середовища на фінансові результати, так і власний вплив бізнесу на довкілля та суспільство.

Проаналізовано виклики, які постають перед українськими підприємствами в умовах інтеграції до європейського ринку, необхідність адаптації систем обліку й звітності, а також переосмислення підходів до оцінки вартості бізнесу з урахуванням нефінансових факторів. Особливу увагу приділено впровадженню ESG-підходів, ролі нематеріальних активів, ризиків та можливостей для підвищення інвестиційної привабливості компаній у нових регуляторних умовах.

The article explores the impact of emerging sustainability reporting standards—particularly the Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) and the European Sustainability Reporting Standards (ESRS)—on the practices of business reporting and company valuation. In the context of growing global interest in ESG (Environmental, Social, and Governance) factors, the study analyzes how these new regulatory requirements influence corporate transparency, risk assessment, and long-term value creation. The author emphasizes the growing importance of non-financial indicators in the decision-making processes of investors, creditors, and company management. Special attention is paid to the concept of double materiality, which expands the boundaries of corporate responsibility to include both financial and societal dimensions.

The paper reviews recent international research and industry reports, including findings from McKinsey & Company, to demonstrate the correlation between ESG ratings and company market performance. The implications for Ukrainian businesses are also examined, particularly in light of EU accession prospects and the need to harmonize domestic reporting practices with European standards. The research highlights the necessity of rethinking traditional business valuation models by integrating ESG-related risks and intangible assets into discounted cash flow and other valuation methodologies.

The article concludes by outlining the main challenges and opportunities associated with the implementation of CSRD and ESRS for companies in transition economies. It also identifies key areas for further research, such as the development

of sector-specific ESG indicators, the use of digital tools for sustainability data collection, and empirical studies assessing company readiness for sustainable reporting. This work contributes to the academic and practical discourse on sustainability reporting as a strategic tool for enhancing business resilience, investment attractiveness, and alignment with international best practices.

Ключові слова: *сталий розвиток, нефінансова звітність, CSRD, ESRS, оцінка бізнесу, ESG-фактори, подвійна суттєвість.*

Keywords: *sustainable development, non-financial reporting, CSRD, ESRS, business valuation, ESG factors, double materiality.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах глобалізації, кліматичних змін та посилення регуляторних вимог, традиційної фінансової звітності вже недостатньо для всебічного оцінювання діяльності компаній. Зростає потреба у розкритті нефінансових аспектів, пов'язаних з екологічним впливом, соціальною відповідальністю та системою корпоративного управління. Такі зміни підштовхують компанії до запровадження звітності зі сталого розвитку (sustainability reporting), що виходить за межі класичного фінансового аналізу.

Водночас на міжнародному рівні активно формуються нові підходи до стандартизації такої звітності – зокрема, в рамках CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive), IFRS S1/S2 та ESRS (European Sustainability Reporting Standards). Ці стандарти вимагають від компаній не лише надання прозорості інформації про екологічні та соціальні ризики, а й пояснення, як такі ризики впливають на бізнес-модель і фінансову стабільність підприємства.

З наукового погляду постає завдання визначити, яким чином нові стандарти sustainability reporting впливають на методологію оцінки бізнесу, вартість капіталу та прийняття управлінських рішень. З практичного боку – компанії стикаються з викликами адаптації звітності, зміни систем

внутрішнього контролю, а також із необхідністю формування ESG-стратегії, яка відповідає очікуванням інвесторів і регуляторів.

Отже, проблема полягає у необхідності адаптації підходів до звітності та оцінки бізнесу з урахуванням нефінансових чинників, що набувають дедалі більшого значення в оцінюванні сталості та довгострокової вартості підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Упродовж останнього десятиліття спостерігається зростання інтересу наукової спільноти до проблематики сталого розвитку та його інтеграції в бізнес-практику. Провідні наукові видання (наприклад, Journal of Business Ethics, Accounting, Organizations and Society, Sustainability Accounting, Management and Policy Journal) дедалі частіше публікують дослідження, які аналізують вплив нефінансової звітності на прийняття інвестиційних рішень та формування ринкової вартості компаній [1; 2].

Серед новітніх ініціатив – поява IFRS S1 та S2, опублікованих Міжнародною радою зі стандартів сталого розвитку (ISSB) у 2023 році. Ці стандарти покликані забезпечити глобальну порівнюваність даних про стійкість бізнесу, зокрема щодо кліматичних ризиків, що підтверджується в аналітичному огляді IFRS Foundation (2023) [3].

В українському контексті тематика звітності сталого розвитку досліджується менш активно, однак публікації О. Кириченка, Н. Примостки, І. Луніної торкаються питання інтеграції ESG-підходів у фінансове управління та аналіз ризиків. Крім того, у зв'язку з євроінтеграційними процесами, українські підприємства також поступово готуються до запровадження вимог CSRD, що потребує додаткових прикладних досліджень [7; 8].

Таким чином, наукова база щодо sustainability reporting швидко розвивається, але залишається відкритим питання щодо практичної реалізації нових стандартів, їх впливу на оцінку бізнесу та адаптації методологій фінансового аналізу до нових умов.

Формування цілей статті. Метою статті є дослідження впливу нових стандартів звітності зі сталого розвитку на підходи до оцінки вартості бізнесу в умовах трансформації фінансової звітності..

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом останніх двох десятиліть у світі сформувався чіткий тренд на інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських показників (ESG) у звітність компаній. Початково нефінансова звітність носила переважно добровільний характер і подавалась у формі окремих звітів (наприклад, CSR reports). Проте з посиленням кліматичних ризиків, тиском з боку інвесторів і суспільства, а також із появою нових регуляторних ініціатив, стало очевидним, що нефінансова інформація має ключове значення для оцінки сталості бізнес-моделей.

Європейська комісія у 2022 році затвердила CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive), яка замінила попередню NFRD (Non-Financial Reporting Directive) і запровадила обов’язкову звітність щодо сталого розвитку для понад 50 тисяч компаній в ЄС, включно з тими, що працюють на європейському ринку, але зареєстровані за межами ЄС.

Паралельно, на глобальному рівні було створено ISSB (International Sustainability Standards Board) – нову структуру при IFRS Foundation, яка у 2023 році представила стандарти IFRS S1 «General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information» та IFRS S2 «Climate-related Disclosures». Ці документи мають на меті уніфікувати вимоги до розкриття інформації про вплив сталих факторів на компанії для всіх учасників ринку.

Однією з ключових відмінностей нових підходів є принцип подвійної суттєвості (double materiality), який вимагає від компаній звітувати як про вплив зовнішнього середовища на бізнес, так і про вплив бізнесу на навколишнє середовище та суспільство. Це створює нові виклики для методик оцінки ризиків, капіталу, прибутковості та довгострокової вартості підприємств.

Наприклад, якщо традиційно ризик розглядався як вплив на грошові потоки (через ринкові фактори чи зміни в регуляторному середовищі), то тепер важливо також оцінювати, якою мірою діяльність компанії генерує екологічні

чи соціальні наслідки, що можуть викликати санкції, бойкот, репутаційні втрати чи втрату доступу до капіталу.

У рамках CSRD розроблено European Sustainability Reporting Standards (ESRS) – деталізовані вимоги до звітування, які охоплюють:

- Cross-cutting standards (ESRS 1 та 2): загальні вимоги та принципи подання інформації.
- Environmental (E1–E5): зміна клімату, забруднення, водні ресурси, біорізноманіття, використання ресурсів.
- Social (S1–S4): працівники, споживачі, громади, права людини.
- Governance (G1): етика, корупція, структура управління, компенсація керівництва.

Таблиця 1. Приклад обов’язкових розділів звітності згідно з ESRS

Компонент	Пояснення	Приклад показника
ESRS E1 – Climate	Вплив на кліматичні зміни	Обсяг викидів CO ₂ (Scopes 1–3)
ESRS S1 – Own Workforce	Умови праці, добробут персоналу	Плинність кадрів, гендерна рівність
ESRS G1 – Governance	Корпоративна структура, етика	Наявність антикорупційної політики

Впровадження сталого звітування змінює логіку оцінювання компанії інвесторами та аналітиками. Дані досліджень свідчать, що ESG-фактори мають:

- прямий вплив на вартість капіталу (менші премії за ризик);
- опосередкований вплив через репутаційний капітал, доступ до фінансування та клієнтів;
- ефект на ринкову капіталізацію компанії через зміну оцінки ризиків та сталості грошових потоків.

Таблиця 2. Порівняльний аналіз фінансових показників залежно від ESG-рейтингів (на основі даних S&P 500)

ESG-рейтинг	Вартість капіталу (WACC, %)	Середнє P/E	ROE (%)	Частота доступу до зеленого фінансування
Високий	6,2	19,5	14,7	83%
Середній	7,4	15,2	11,3	49%
Низький	9,1	11,8	9,1	22%

Джерело: McKinsey & Co, ESG Ratings and Market Performance Report, 2023 [6].

В умовах євроінтеграції Україна поступово адаптує своє законодавство до вимог ЄС. У 2023–2024 рр. Міністерство фінансів та Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку почали підготовку до запровадження вимог CSRD. Однак рівень готовності українського бізнесу залишається низьким.

За результатами опитування Українського центру сталого розвитку (2024):

- лише 12% великих компаній мають підготовлену ESG-стратегію;
- 7% готують нефінансові звіти;
- близько 80% керівників не мають достатнього розуміння вимог CSRD.

Проблеми полягають у відсутності цифрової інфраструктури для збору ESG-даних, нестачі кваліфікованих кадрів і відсутності регуляторної мотивації (на відміну від ЄС, де передбачені штрафи та перевірки за неподання звіту).

Нові стандарти звітності зі сталого розвитку змінюють уявлення про корпоративну ефективність та вартість бізнесу. ESG-фактори перестають бути лише «соціальними» — вони стають ключовими індикаторами довгострокової стабільності компанії. Для України цей напрямок відкриває нові виклики, зокрема, у сфері професійної освіти, нормативної адаптації та впровадження цифрових рішень.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Аналіз сучасних тенденцій звітності сталого розвитку засвідчує, що ESG-фактори стрімко перетворюються на невід'ємну частину фінансово-інвестиційного аналізу. Запровадження стандартів CSRD та ESRS в ЄС, а також поява глобальних стандартів IFRS S1 і S2, суттєво змінюють підхід до оцінки бізнесу. У новій парадигмі управлінського обліку та звітності стає очевидним: фінансова стійкість компанії дедалі більше залежить від її здатності адаптуватися до екологічних, соціальних та управлінських викликів.

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що ESG-звітність має прямий вплив на ринкову капіталізацію, доступ до капіталу та кредитну оцінку компаній. Зокрема, компанії з високими ESG-рейтингами демонструють кращі

фінансові результати, нижчу вартість капіталу та більшу інвестиційну привабливість.

Упровадження вимог CSRD створює серйозні виклики для українських компаній, але водночас відкриває нові можливості для інтеграції до європейських ринків. Особливо актуальними є питання формування внутрішніх ESG-стратегій, впровадження систем збору даних та підготовки персоналу.

Оцінка вартості бізнесу потребує перегляду традиційних методик, включаючи DCF (discounted cash flow), урахування нематеріальних активів та нефінансових ризиків, що до цього часу часто залишалися поза аналітичним полем.

Перспективи подальших досліджень у цій сфері можуть бути спрямовані на такі напрями:

1. Розробка галузевих ESG-індикаторів для українського бізнесу з урахуванням специфіки секторів (агро, енергетика, ІТ тощо).
2. Адаптація методик оцінки бізнесу з урахуванням подвійної суттєвості, впровадження мультифакторного аналізу з включенням нефінансових даних у вартісні моделі.
3. Вивчення ролі цифрових інструментів і big data у автоматизації процесів ESG-звітності та управління ризиками.

Оцінка готовності українських компаній до впровадження CSRD на практиці, зокрема через емпіричні дослідження у реальному секторі економіки.

Порівняльний аналіз ефективності впровадження стандартів сталого розвитку в країнах Центральної та Східної Європи як база для стратегічних рекомендацій українському бізнесу.

Таким чином, тематика ESG-звітності набуває стратегічного значення як для компаній, так і для держави в цілому. Її подальше дослідження має на меті не лише підвищення прозорості та відповідальності бізнесу, а й посилення його конкурентоспроможності у глобальному просторі.

Література

1. Eccles, R.G., & Krzus, M.P. One Report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy. Hoboken: Wiley, 2010. 266 с.
2. European Commission. Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Brussels, 2023. URL: https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en (дата звернення 07.05.2025).
3. IFRS Foundation. IFRS S1 and IFRS S2 Standards for Sustainability Disclosure. London, 2023. URL: <https://www.ifrs.org/> (дата звернення 10.05.2025).
4. Kotsantonis, S., Pinney, C., & Serafeim, G. ESG Integration in Investment Management: Myths and Realities. Journal of Applied Corporate Finance. 2016. № 28(2). С. 10-16.
5. Lozano, R., & Huisingh, D. Inter-linking issues and dimensions in sustainability reporting. Journal of Cleaner Production. 2011. № 19(2-3). С. 99-107.
6. McKinsey & Company. Accelerating sustainable and inclusive growth for all: 2023 ESG Report 2023. URL: <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/about%20us/social%20responsibility/2023%20esg%20report/mckinsey-and-company-2023-esg-report-executive-summary.pdf> (дата звернення 10.05.2025).
7. Кириченко О. А. Нефінансова звітність як інструмент управління ризиками сталого розвитку. Економіка і прогнозування, 2021. № 4. С. 74-83.
8. Примостка Н. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства: підхід ESG. Фінанси України, 2022. № 2. С. 45-56.

References

1. Eccles, R.G. and Krzus, M.P. (2010), One Report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy, Wiley, Hoboken, USA.
2. European Commission (2023), “Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)”, available at: <https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union->

and-financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en (Accessed 07.05.2025).

3. IFRS Foundation (2023), “IFRS S1 and IFRS S2 Standards for Sustainability Disclosure”, available at: <https://www.ifrs.org/> (Accessed 10.05.2025).

4. Kotsantonis, S. Pinney, C. and Serafeim, G. (2016), “ESG Integration in Investment Management: Myths and Realities”, Journal of Applied Corporate Finance, vol. 28 (2), pp. 10-16.

5. Lozano, R. and Huisinigh, D. (2011), “Inter-linking issues and dimensions in sustainability reporting”, Journal of Cleaner Production, vol. 19 (2-3), pp. 99-107.

6. McKinsey & Company (2023), “Accelerating sustainable and inclusive growth for all: 2023 ESG Report”, available at: <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/about%20us/social%20responsibility/2023%20esg%20report/mckinsey-and-company-2023-esg-report-executive-summary.pdf> (Accessed 10.05.2025).

7. Kyrychenko O.A. (2021), “Non-financial reporting as a tool for managing sustainability risks”, Ekonomika i prohnozuvannia, vol. 4, pp. 74-83.

8. Prymostka N.O. (2022), “Managing the financial sustainability of an enterprise: an ESG approach”, Finansy Ukrainy, vol. 2, pp. 45-56.

Стаття надійшла до редакції 01.06.2025 р.